

وطن برافراشته بر زخم و شهادت

در اشعار

احمد دشتی و عبدالرحیم محمود

مؤلفان: ◀ سارا قیاسی

◀ بهنام فعلی (عضو هیئت مدیره انجمن ماه پیام نور)

◀ محمدرضا بیگی (عضو هیئت علمی دانشکده امام نور)

انتشارات آرشین

۱۳۹۵

سرشناسه: قیاسی، سارا- ۱۳۶۳
عنوان: وطن برافراشته بر زخم و شهادت در اشعار احمد دحبور و عبدالرحیم محمود
مشخصات نشر: تهران: آرشین، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۲۹-۴۴-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
شناسه افزوده: فعلی، بهنام - ۱۳۶۰
شناسه افزوده: ییگی، محمدرضا- ۱۳۶۲
موضوع: Arabic poetry -- 20th century -- History and criticism
موضوع: شعر انقلابی عربی -- فلسطین -- قرن ۲۰م. -- تاریخ و نقد
موضوع: Revolutionary poetry, Arabic-- Palestine-- 20th century-- History and criticism
موضوع: شعر سیاسی عربی -- فلسطین
موضوع: Political poetry, Arabic -- Palestin
رده‌بندی کنگره: ۴۸۶۲PJA/۰۹:۸۷
رده‌بندی دیوبی: ۸۷/۱۶
شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۰۰۸۱

- عنوان کتاب ✧ وطن برافراشته بر زخم و شهادت در اشعار احمد دحبور و عبدالرحیم محمود
- مؤلفان ✧ سارا قیاسی
- ✧ بهنام فعلی (عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور)
- ✧ محمدرضا ییگی (عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور)
- مدیر مسئول ✧ دکتر یوسف عباسی
- مدیر تألیف ✧ زهره مهرآرا
- طراح جلد ✧ بهنام صمدزاده
- ناظر چاپ ✧ حامد رحیمی
- نوبت چاپ ✧ اول - ۱۳۹۵
- شمارگان ✧ ۱۰۰۰ نسخه
- شابک ✧ ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۲۹-۴۴-۵
- قیمت ✧ ۱۸۰۰۰ تومان
- آدرس ✧ تهران، خیابان جمالزاده جنوبی، روبه‌روی کوچه رشتچی، پلاک ۱۴۴، طبقه دوم، واحد ۴
- شماره تماس ✧ ۰۲۱-۶۶۴۲۲۲۰۰

کلیه حقوق این اثر برای «انتشارات آرشین» محفوظ است
و متفلفین بر اساس بند (۵) ماده ۲ قانون حمایت از ناشرین، تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

۴ مقدمه ناشر ۷

۸ مقدمه مؤلفان ۸

فصل اول / چکیده ۹

فصل دوم / معرفی بر ادبیات مقاومت ۱۱

- معنای لغوی مقاومت
- برداشت نویسندگان و استادان از مقاومت
- روند شعر مقاومت در سطرین
- ابزارهای شعر مقاومت از نظر محتوا
- ویژگی‌های شعر مقاومت

فصل سوم / نگاهی گذرا بر زندگی احمد دحبور و عبدالرحیم محمود ۱۷

- زندگینامه احمد دحبور
- استادان شاعر در زمینه شعر
- وقایع فرهنگی زندگی شاعر
- زندگینامه عبدالرحیم محمود
- زندگی در عراق
- بازگشت به فلسطین
- آشنایی با آثار ادبی
- آشنایی با ویژگی‌های اخلاقی شاعر

فصل چهارم / بررسی مضامین مشترک در دیوان احمد دحبور و عبدالرحیم محمود ۲۷

- فرهنگ و آگاهی سیاسی در اشعار عبدالرحیم محمود
- فرهنگ و آگاهی سیاسی در اشعار احمد دحبور

- غربت در اشعار دحبور
- غربت در اشعار محمود
- دعوت به مبارزه در اشعار دحبور
- دعوت به مبارزه در اشعار محمود
- شهادت در دیوان دحبور
- شهادت در دیوان محمود

فصل پنجم / تبلی آیات وحی در اشعار مقاومتی احمد دحبور و عبدالرحیم محمود ۵۷

- بازتاب قرآن و اسلام در اشعار مقاومتی
- شیوه‌های تأثیرگیری از قرآن
- تأثیرپذیری واژگانی
- (۲) تأثیرپذیری گزاره‌ای
- (۳) تأثیرپذیری الهامی - بنیادی
- (۴) تأثیرپذیری سمیعی
- (۵) تأثیرپذیری چندسویه
- نتیجه‌گیری

فصل ششم / بررسی کاربرد نماد و ضرب‌المثل در اشعار متفاوت دحبور و محمود ۸۳

- اسلوب رمز
- اسلوب رمز در دیوان احمد دحبور
- اسلوب رمز در دیوان عبدالرحیم محمود
- ضرب‌المثل
- کاربرد مثل در دیوان احمد دحبور
- کاربرد مثل در دیوان عبدالرحیم محمود
- نتایج بررسی اشعار احمد دحبور و عبدالرحیم محمود

«مقدمه ناشر»

از خنجر انقلاب خلق آویزیم الحق که مکلفیم تا برخیزیم
باید دل خویش را به دریا بسزیم این غده نحس را به دریا ریزیم

باید دانست هدف شعر مقاومت ایجاد تغییر بنیادی در جهان آفرینش نیست. گاه روشنگری نسبت به رویدادها و طرح سؤال در ذهن مخاطب به عنوان درونمایه شعر، بهانه سرودن است و گاه مطرح کردن آرمان‌ها و تهییج ستم‌دیدگان به پایداری در مقابل نظام‌های سلطه در جهان.

گستره مکانی اثر مقاومت نیز هر گوشه از جهان را که خون انسانی ریخته یا حتی از کسی پایمال شود، در بر می‌گیرد. به حکم این آیه شریفه قرآن کریم که می‌فرماید: «بای ذنب قتل» - به کدامین گناه کشته شد؟ - شاعر مقاومت می‌تواند در جایگاه عدل الهی قرار بگیرد و از ظالمان جهان بپرسد که به کدامین گناه مظالم را بر آورد جور و ستم قرار داده‌اند؟!!!

البته باید دانست، شعر مقاومت با شعر حماسی، رابطه تنگاتنگی دارد؛ برای آن که شعر مقاومت، آمیخته با رنگ و بوی حماسی است و همان گونه که شعر حماسی به بیان آرمان‌های آزادی‌خواهانه می‌پردازد، شعر مقاومت نیز به دنبال چنین حدس است.

تألیف این کتاب از چند جهت مهم و ارزشمند است:

• اول به این دلیل که موضوع، فلسطین است. پس از واقع تجدید پیمانی است به فرموده معمار بزرگ مقاومت جهان، که به درستی فرموده بودند «اگر مسلمانان متحد شوند و هرکدام یک سطل آب بریزند اسرائیل را آب خواهد برد».

• دوم آن که دو شاعر چیره‌دست، و آگاه به شعر مقاومت فلسطین، مرد نقد و بررسی قرار گرفته که ویژگی برجسته هر دو بهره بردن از آیات الهی در اشعارشان است.

• و در نهایت: اثر، تراوشی از ذهن سه اندیشمند آگاه است که دارای سازگاری در این حوزه بوده‌اند و دوستی بنده با ایشان باعث شده، اقرار به عمق خوش‌فکری و تیزموشی ایشان در انتخاب موضوع، داشته باشم.

با امید این که این اثر بتواند راهی هموار برای ادامه این مسیر توسط دیگر دانشجویان و پژوهشگران در آیندهای نزدیک، فراهم آورد.

مدیر مسئول انتشارات آرشین

دکتر یوسف عباسی

«مقدمه مؤلفان»

موضوع مقاومت حجم وسیعی از ادبیات دوره معاصر را به خود اختصاص داده است که این نوع ادبیات شامل شعرها، داستان‌ها و روایت‌هایی است که درباره ایستادگی و پایداری یک ملت در مقابل ظلم و تجاوز بیگانگان می‌باشد. شعر مقاومت شعر اعتراض، شعر فریاد و شعر جنگ و شهادت است. از دیرباز عوامل و وقایع بسیاری در جهان در شکل‌گیری ادبیات مقاومت مؤثر بوده است؛ که در این بین اشغال فلسطین به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل ظهور ادبیات مقاومت در جهان به شمار می‌رود.

محرور و مبارز ادبیات مقاومت می‌تواند از پایبندی ادیب به دین و مذهب تا تلاشی فراگیر برای دعوت نوع بشر به ویژگی‌ها و خصایل ارزشمند انسانی، ارج نهادن و اعتبار قائل شدن برای وجدان‌های حقیقت و مبارزه در راه رسیدن به آرمان‌ها و یا در نظر گرفتن شاخص‌ها و معیارهای دیگر تفاوت داشته باشد. بر این اساس ادبیات مقاومت به‌ویژه در برهه زمانی حاضر در گرایش‌های گوناگون، جای‌آقا و نقاد بررسی دارد.

در این کتاب، تلاش شده است که جنبه‌های نوین شعر معاصر عربی از جمله مضامین ادبیات مقاومت، تأثیرپذیری احمد دحبور و عبدالرحیم محمود از قرآن و متون فولکلوریک نظیر ضرب‌المثل و جنبه‌های نمادین مورد استفاده در اشعار این دو شاعر مورد بررسی قرار گیرد؛ شاعرانی که تجربه‌های هنری و مبارزاتی‌شان را با هم درآمیخته‌اند. این دو شاعر به‌نسب شایسته‌ای در اشعارشان از قرآن تأثیر پذیرفته‌اند که این امر، خود نشان از علاقه آنها به سبک کلامی، ادبی و قومی‌شان دارد به‌طوری‌که در اغلب اشعارشان آثار فکری، تصویری و اسلوبی قرآن، چشم می‌خورد.